

הצדיקים עושים עצמם חרשים בעוה"ז
 א"י ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמוע אליה. פי' כי עשה עצמו כמו חרש בלתי שומע לדבריה כמו שמצינו כמה צדיקים שלפנינו שהיו חרשים לבלתי שמוע מכל עניני עוה"ז רק בדבר שהיה נוגע לעבודת הבורא נתפתחו. תפארת שלמה

דברים נפלאים שישראל דבקים בה'
 ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמור וגו'. הנה איתא בכתבי האר"י ז"ל שעיקר סוף גמור החתימה היא בחנוכה. אם כן נוכל לומר שזה מרומז בפסוקים אלו עד"ז, ויהי כמשלש חדשים, היינו מראש השנה עד חנוכה, שאז עיקר גמור החתימה.

על כן בא המקטרג על בני האדם לפני בורא עולמים ברוך הוא, שהוא מרומז בתבנית יהודה. לומר זנתה תמור בלתי, היינו כנסת ישראל שדמותה לתמור, שהיא מכונה בשם כלה, זנתה וסרה ממך, והלכה אחר זנונה, ולא די לה בזה שהלכה אחר תאוות לבה הרע, אלא שגם היא הרה לזוניה, הרה היא בחינת דביקות, היינו שמעצמה היא דבוקה תמיד בתאוותה בלי שום גורם לזה.

ויאמר יהודה, הוא הבורא ב"ה, הוציאוהו ותשרף עבור זה, שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה לזוניה רק מעצמה היא הרה ודבוקה לתאוות לבה הרע. היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר, בהתנצלות של אמת, ששקך ענה השטן בזה שמקטרג על בני האדם שהמה דבוקים בגודל תשוקה לתאוות רעות, כי האמת הוא כך שרק לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, פירושו, שאנחנו עמו דבוקים רק בבורא עולמים ב"ה שהוא מקור החסד, וגמטריא אל"ה ל"ו, ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב"ה הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה ושאר מאורעות של בני האדם, אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק לבורא עולמים ב"ה.

ותאמר עוד לבורא עולמים ב"ה ראייה אמיתית לזה, הכר נא למי החתמות, מרמזו על השמן של נרות חנוכה, שהיה חתם בחותמו של כהן גדול, והפתילים מרמזו על הפתילות של נר חנוכה, והמטה מרמזו על הכלי של נר חנוכה, כידוע כי תיבת המט"ה עם הכולל גימטריא כל"י. פירושו, מהמצות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך הקדוש, היא ראייה מפורשת שאנחנו הולכים רק אחר רצונך, וחשוקים ודבוקים רק בך ולא ח"ו וכו', רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך הוא רק מחמת הנ"ל: ויאמר יהודה, הוא הבורא ב"ה, צדקה ממני. כביכול אני חייב בזה, היינו הבורא ב"ה מודה להם שהמה צודקים, כי אני רואה שהאמת הוא שהמה דבקים רק ב"י, ומה שהמה עושים לפרקים נגד רצוני ח"ו, הוא רק מחמת כי על כן לא נתתיה לשלה בני, ר"ל תיבת של"ה מרמזו על משיח צדקנו, כמאמר הכתוב עד כי יבוא שילה, היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן ב"ה יתן רצון.

ראה עצמו איש מצליח בכל הזמנים

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי. אמרו חז"ל אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. וצריך להבין למה לא, וכי כאיש אל שיכוב וימאס במי שפניו זועפות ולבו בקרבו נשבר שמתרחק ממנו, הלא ה' שוכן את דכא ושפל רוח. אלא הוא הדבר אשר דברנו במקו"א כי מי שהוא בשלימות אמונת אומן כי הכל מהש"ת ומאתו לא תצא הרעות, לא יכאב לבו ולא תתבלבל מחשבתו אם יחלה או אם יבואו עליו אחד מן המקרים לא טובים לפי שעה וראות עין אדם, ומי שדואג כואב ונאנח ומצטער, חסרון אמונה והבטחון הוא, ואיש כזה אין ראוי שתשרה עליו שכינה כי חסרון השלימות הוא. ויפה אמרו אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, מי ששמח לבו ובטוח בה' כי לטב עבדי, אע"פ שאינו רואה איך ומה.

בריאת היצר הרע לזכות בני אדם
 וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען וגו'. הנה עיקר שלימות העבודה הוא להיות בבחינת חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות, להיות בבחינת עבדי הם ולא עבדים לעבדים, היינו שלא להיות משועבד לבחינת גשמיות, לאהוב או להתירא מבחינת גשמיות, כגון לירא ולפחד מאיזה אדם שמוא ירע לו, או לצפות לתשועת בן אדם ח"ו. וגם שלא להיות משועבד לתאוות גשמיות שלו, אלא יהיה בבחינת חירות, ויהיה שליט על טבעו לשבר תאוותיו הגשמיות, ואח"כ יוכל להכניס אור קדושה גם במדריגות התחתונות, ותמיד יסתכל בבחינת חסד וקדושה שבכל דבר, שהכל לא ברא אלא לכבודו ובשביל החסד, כמאמר חז"ל בכל לבבך בשני לבבות ביצר הטוב וביצר הרע, היינו שמואמין בה' שגם בריאת יצר הרע היתה במדת החסד, בכדי לזכות בו בני אדם.

בת עין

שיסתכל במעלת חבירו ולא בחסרונו

לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשיבני דבר. הנ"ל לרמז בזה עד כמה האדם צריך לשמור את עצמו לכל ימים עוול ודבה על חבירו רק יסתכל במעלת חבירו ויעלים עינו מחסרונו. וז"ש מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. פי' יסתכל רק הטוב אשר בחבירו. נצור לשונך מרע. סור מרע ועשה טוב.

תפארת שלמה

משל מהמגיד שכהיום קל יותר להגיע למדריגות גבוהות

א"י וישב יעקב... שמעתי משל מתוק מפי אדומ"ו הרב המגיד זלה"ה והוא שאנו רואים שכעת אשר אנחנו בגלות המר יש בני אדם שזוכים לרוח הקודש בקל יותר מבימי הנביאים שהיו צריכין השבעות והתבודדות רב כידוע כדי שישגו הנבואה ורוח הקודש. ואמר משל נפלא ומתוק למשל המלך שהוא במקום כבודו בביתו בחצירו בפלטיין שלו ויבא איזה אוהב המלך וירצה להזמינו לסעודתו לביתו או בוודאי יכעוס עליו המלך כי אין זה כבוד של מלך לצאת מפלטיין שלו לבית אחרים גם אם יהיה הסעודה גדולה עד למאוד. ובלתי אפשרי שיזמין את המלך לביתו עד שיזין כל הכנות ויעמיד מליצים ופרקליטיין גדולים שימצא חן בעיני המלך שיבא לסעודתו. אבל כשהמלך נוסע בדרך ורוצה ללון בדרך אזי כאשר ימצא מקום נקי באכסניא נקי אף אם בית המלון הוא בכפר אם הוא רק נקי אזי זה בית מלוגו ללון שם והנמשל מובן ממילא בזמן שבית המקדש קיים והיה שכינת כבודו בבית קדשי הקדשים אזי אם היה אדם רוצה לשאוב רוח הקודש או נביאות היה צריך עבודה גדולה כמו שמצינו בשמחת בית השואבה ששם היו שואבים רוח הקודש. אבל עתה בגלות המר הגם השכינה קדושה גלתה עמנו ובעונותינו הרבים היא נע ונד בארץ ותשוקתה מאוד מצוא מקום דירה לשכון בה. ואם מצאה מנוח מקום נקי אדם שהוא רק נקי מעבירות וחטאים אזי שם היא דירתה ודפח"ח. וזהו הפעם יובלני כו' לשון דירה דהיינו בגלות המר יהיה לה דירה להשכינה.

נעם אלימלך

כל מעשיו של אדם נוגע לכל הדורות

אילו הי' ראובן יודע כו'. פי' שהאבות כל מעשיהם הי' תורה. לאשר בכל פעולתם השתתפו כח תולדותיהם ושיזכו זרעם אחריהם. וז"ש יצוה בניו כו'. פי' שיחבר מעשיו לתולדותיו כנ"ל. לכן נקראו אבות כדאיתא אין אבות אלא שלשה. ולכן זכו שמעשיהם כתובים בתורה. ובני ישראל הגוים ומבינים ומיישרין דרכם ע"י לימוד מעשיהם בתורה כנ"ל. ואם הי' ראובן יודע שמעשיו יהיו לימוד לדורות. הי' זה סיוע לחוק עצמו. ועל כתפיו הי' מוליכו כו'. לכן צריך כל אדם ליישב עצמו איך כל מעשיו נוגעו לזרעו אחריו לדורות.

שפת אמת [תרל"ד]

שכל אדם יחזור ויאמר תמיד מה מבקש
 וישאלהו האיש לאמר מה תבקש, שמעתי שהגיד זקני הקדוש ז"ל מפי מוריניו הקדוש מקאצק שאמר מה תבקש כי המלאך לימד את יוסף שיאמר ויחזור ויאמר תמיד את מבוקשו, ואמר בזה הלשון ודאי לא דבר קטן הוא וידידה זו מבית תלמודו של יעקב אבינו ע"ה עד בין מצרים שטופי זימה, הזהירו שיזכור תמיד את מבוקשו הקבוע בו, ועי"ז חזר לקדמותו. שפתי צדיק

הקב"ה מבקש מאתנו שמחה
 את אחי אנכי מבקש, יאחז' הוא לשון שמחה כמוש"כ רש"י על הפסוק [תהילים לה כא] אמרו האח האח עי"ש, וזהו את אחי אנכי מבקש, היינו שאנכי שהוא הקב"ה מבקש מאתנו שנהיה שמחים. המו"ל

להתבייש מהשי"ת לעשות היפך רצונו

וימאן ויאמר הן אדוני כו'. הוא עצה לכל אדם שיעלה על דעתו איך הי' ברשותו ית' שלא יהי' ברשות האדם לעשות שלא כרצונו. ואעפ"כ כל שתי תחת רגליו. ורק השי"ת מבקש יראתו בדכתיב מה ה' שואל כו' כי אם ליראה. וז"ש כי אם אותך באשר את אשתו כו'. לכן צריך אדם להתבייש לפניו ית'. ושלא יוכל לסור מרצונו. ואעפ"כ ישוב זה בא לו ע"י וימאן שמקודם צריך אדם לסור מרע בלי טעם. ועי"ז זוכה להשיג ולהבין האמת כדאיתא מי שיראת חטאו קודמת לחמתו כו'. שפת אמת [תרל"ד]

לקבל הנהגת השי"ת בשמחה ובאהבה

נראה כי יוסף זכה ע"י המכירה שנתבזה מהשבטים ויפשיטו כו'. וע"י שלא הרהר אחר השם ית' והאמין כי הכל לטובה. עי"ז וינס ויצא החוצה. שהי' לו סיוע שיוכל לבנות עצמו עבור רצון הבורא ית'. ויש ללמוד הרבה ממעשיות הללו שבתורה. איך לקבל כל הנהגות השי"ת בשמחה ואהבה. כי הוא נורא עלילה כו'.

שפת אמת [תרל"ד]

על ידי שמירת עינים זוכים לתורה

וישאל את אנשי מקומה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך. אחי באמת התורה היא העוזרו נגד היצה"ר, והוא עבודה ואין זה סיפורי מעשיות, אך היא מורה לנו את הדרך אשר ילכו בה. ותיבת קדשה היא כמו שפרשי"ל ש"הוא לשון הכנה. והרועה לעבוד את השי"ת צריך הכנה גדולה לזה צריך לחקור ולשאל ע"ז, וצריך לשמש תלמיד חכמים. וזה"ש גדולה שמושה יותר מלמודה. וזה שמרמו בהשאלה ששאל אנשי מקומה הם התלמידי חכמים, שהם אנשי המקום ב"ה. וזה וישאל את האשים מקומה שיאמרו לה איה הקדשה איה הכנה שצריך להכין א"ע לעבודת ב"ה. שהוא בעינים, שצריך לשמור מאוד את העינים דעין רואה ולב חומד. הוא בעינים על הדרך, שכתוב יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס, כשמסתכל ח"ו בדבר עבירה הוא יתיצב על דרך לא טוב, וזה רע לא ימאס ויוכל לבוא בנקל ח"ו לידי עבירה. דהם תרי סרסורי דעבירה עין רואה ולב חומד. לזה אי' הקדשה, היא הכנה לעבירה, היא בעינים על הדרך לא טוב והבן. והכנה לעבודת הבוב"ה הוא בעינים ג"כ, כשמסתכל בהתורה"ק בעינים מן המצור הוא על הדרך הטוב. והתורה היא המורה דרך להשי"ת, הוא החיל במחויץ, כמ"ש והודעת להם את הדרך אשר ילכו בה. וזהו שמרמו תיבת היא, דהיא לשון הוה. בכל עת ובכל זמן כשרועה האדם לקשר א"ע להבוב"ה היא בעינים על הדרך. וזה שמרמו תיבת את אנשי מקומה כמ"ש את לרבות ת"ה. וזה וישאל את אנשי המקום ב"ה לאמור, היינו שיאמרו ושיוורו לו את הדרך אשר ילכו בה והבן.

אור יצחק

כשבא לאדם עבירה צריך לומר ג' פעמים איני רוצה

ויאמר אל אשת אדוני וגו'. וימאן הוא בשלשלת. וזה שגילה לנו הסוד. והוא הסגולה כשבא לאדם זו התאוה, צריך שיאמר ג' פעמים איני רוצה. דמהיצר הרע אי אפשר להמלט אך על ידי התוה"ק. וכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו וזהו התבלין להמלט מידו, שצריך תיכף כשבא לידו עבירה שיאמר איני רוצה גימ"ל פעמים, ויעזור לו השי"ת שניצל מן העבירה. לזה כתיב וימאן ויאמר בשלשלת והבן. אור יצחק

להתחזק נגד היצר באמונה לבד

וימאן ויאמר אל אשת אדוני וגו'. וקשה שבתחלה כתיב וימאן ואח"כ כתיב ויאמר וגו' הול"ל תכף ויאמר וי"ל דהנה על תיבת וימאן יש בניגות הטעמים שלשלת. והשלשלת נקרא בשלש תנועות. לרמוז כי אם בא ח"ו לנסיון כזה. יתחזק נגד היצה"ר באמונה לבד, שמואמין בהשי"ת שאסור לעבור נגד מצות הבורא, ולא יבקש לעצמו טעמים על האיסור, כדי שלא יתגבר היצה"ר עליו לבטל טעמים שלו ח"ו. רק באמונת השי"ת לבד יתגבר נגדו. שלא יעשה בשום אופן נגד מצות הבורא בלא טעם כלל.

ורמוז ע"ז השלשלת שנקרא בג' תנועות. שיגמור בדעתו ובמחשבתו בהסכמה גמורה וחלוטה "איני רוצה ואיני רוצה ואיני רוצה". לעבור העבירה ח"ו בשום אופן. ולזאת תיבת וימאן אותיות ויאמ"ן. שבאמונה לבד צריך להתחזק נגד היצה"ר בלא שום טעם. ואחר שנגמר בלבו שלא יעבור בשום אופן שבעולם או יוכל לבקש טעם לזה. ולזה אחר תיבת וימאן כתיב ויאמר אל אשת אדוני וגו' לא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים. שאמר לה אז טעם ג"כ. היינו שהיא היתה רוצה לפתותו שאין בזה עבירה. אמר לה שהאיך באפשרי דבר זה. הלא דרכי דרכי נועם ומה יאמרו הבריות לדבר כזה אשר בעלך עשה אותי נאמן גדול. וכל יש לו נתן בידי ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו. ובודאי היא עבירה גדולה וחטאתי לאלקים.

דברי יהוקאל

יוסף היה בשמחה אפילו בעת צרתו

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי... נמצא היה ליוסף הצדיק צער גדול מגלות השכינה הקדושה, ומה גם צער גלותו מבית אביו ואחיו הצדיקים. כי גם שהיה מושל בכל עשירות של פוטיפר והיה מושל בכל אשר לו, אף על פי כן היה בגלות בין המצרים ומרוחק מבית אביו ואחיו הצדיקים, ואין לך צרה גדולה מזו, ואף על פי כן בכל זאת עשה עצות בנפשו להרחיק מלבו כל העצבות, שזהו מניעה גדולה שבכל המניעות בהיות אדם סר וזעף, כידוע מדברי קדושים עליונים. והסיה דעתו מדאגתו ויצערו וצרתו בהיותו מרוחק מבית אביו, והיה בשמחה תמיד כדי שיהיה יוכל לעבוד השי"ת בשמחה ומיטוב לב מרוב כל, והיה אוכל ושותה ומסלסל בשערו כדאיתא במאמרם ז"ל, והכל כדי שיהיה שמח וטוב לבב מרב כל.

ובזה המתיק הצער מהשכינה ומעצמו, כמאמר 'ממעטין בשמחה'. והמשיך כל הצרות על כל העובדי כוכבים ומזלות. וזה ויהי רצה לומר, צרה - בבית אדוניו המצרי רצה לומר, שהמשיך כל הדאגות ועצבות על בית אדוניו המצרי כנ"ל, ודו"ק.

מאור ושמש

ביאור ענין השלשלת

וימאן ויאמר אל אשת אדוני וכו'. הטעם על וימאן שלשלת ושלשלת הוא הרמות קול כאדם אשר ממאס בדבר ומרים קול כמאוס הדבר ההוא. או יבואר שלשלת לשון התקשרות, כי שלשלת הוא דבר המקשר שיוסף היה קשור אל ה' ומנעו ה' מלעשות עבירה זאת.

קדושת לוי

עוד י"ל על דרך זה שלשלת הוא לשון התקשרות, שע"י ההתגברות על היצר מתקשרים להשי"ת. המו"ל

פניני רשי"י

היא שלחה אל חמיה - ...
מכאן אמרו נוח לו לאדם
שיפיל עצמו לכשן האש
ואל ילצין פני חצירו
צרכים:
כי ה' אתו - שם שמים
שגור צפיו:

ובדרך לחות י"ל דמיצת "שגור"
צפפת חו"ל הוא "לוקטור",
לדרך סיכא שם שמים מתוק
ועריצה צפיו. המו"ל

טוב להודות לה'

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

יוסף בירך וביקש לה' על כל דבר ודבר

וירא אדוניו כי ה' אתו, א"ר אבין הלוי ב"ר יוסף מברך להקב"ה על כל דבר ודבר שהיה עושה והיה אדוניו רואה אותו מלחש בפיו והוא אומר לו מה אתה אומר והוא משיבו ואומר אני מברך להקב"ה.

כי ה' אתו, אלא שלא היה שמו של הקב"ה אז מפיו היה נכנס לשמשו והוא היה מלחש ואומר רבון העולם אתה הוא בטחוני אתה הוא פטרוני תנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ובעיני פוטיפר אדוני ופוטיפר אומר לו מה אתה מלחש שמא כשפים אתה עושה לי והוא משיבו לא אלא אני מתפלל שאמצא חן בעיניך לפיכך כתיב וירא אדוניו כי ה' אתו ומה וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. מדרש תנחומא פרק ה

טוב ליהודות להיו

ברשת וישוב

בגודל מעלת ההודאה להשי"ת

על ידי שמקבל הכל לטובה נעשה באמת טוב

יתברך הוא מקור החיים והטוב והעונג והוא העדן שלמעלה מעוה"ב רק מפני שאינו מושג לכן נדמה לו רע או יסורים אבל באמת אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו מושג לגודלו ורב טובו וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם להאמין דלית אתר פנוי מיני' ובאור פני מלך חיים וע"כ עוז וחדוה במקומו הואיל והוא רק טוב כל היום וע"כ ראשית הכל שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה ומטיב עמו בכל רגע ומי שמתעצב ומתאונן מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין וחסר לו איזה טובה והרי זה ככופר ח"ו וע"כ הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת. אבל המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם ובכל עניני העולם הן ולא שוין אצלו בהשוואה אמיתית ומי שאין שוין לו מראה בעצמו שהוא מערב רב דלגרמייהו עבדין ואוהב א"ע לצאת מתחת יד ה' ולחיות בחיי עו"ג בשביל אהבתו א"ע וע"כ הוא חפץ בחיי בשרים ובני ומזוני כי זה טוב לו ונוח לו שלא נברא כי עיקר בריאת האדם בעוה"ז הוא בשביל לנסותו בנסיונות אלו ולדעת את אשר בלבבו אם יפנה לבבו אחרי אלהים אחרים שהם תאוות הגוף המשתלשלים מס"א ובהם הוא חפץ או אם חפצו ורצונו לחיות חיים אמיתים המשתלשלים מאלקים חיים אף שאינו יכול:.... ויאמין שבאמת הוא חי בהם וכל צרכיו וכל עניניו משתלשלים באמת בפרטי פרטיותיהם שלא מס"א כי מה' מצעדי גבר כוננו ואין מלה כו' ואם כן הכל טוב בתכלית רק שאינו מושג ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדמה בגלוי כל חיותו הוא מטוב העליון שהיא חכמתו יתברך שאינה מושגת והיא העדן שלמעלה מעוה"ב הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז:

תניא - אגרת הקודש - פרק

גם צריך אדם להתנהג בכל דבר שמביא עליו יתברך יקבל ממנו בנחת ובשמחה על דרך שאמר רבותינו ז"ל (ברכות נד.) בכל מאדך (דברים ו, ה) בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו מאד מאד, ויאמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד ויבטח ויאמין שיש בזה טובה גדולה, כי מאתו לא תצא רעה חס ושלוש כנחום איש גם זו שברוב הבטחתו ואמונתו בו יתברך אמר על כל דבר גם זו לטובה ובה הוא ממתיק הדינים מעליו והופך אותם לרחמים ועושה מרע טוב ... על ידי מחשבתך הטהורה והנאמנה שאתה מאמין בו יתברך שהכל הוא עושה לטובה ובה אתה מורה אהבה עזה ועצומה בו יתברך. וזה הבטחון והאמונה תפס יעקב אבינו עליו השלום ועל דא וישב יעקב בארץ מגורי אביו, ופירש רש"י ז"ל ביקש לישב בשלוח, כלומר תמיד היה דרכו בכך שביקש לישב בשלוח ונחת רוח ולקבל הכל לטובה אפילו בארץ מגורי אביו, כלומר אפילו כשבא מגור ופחד שהוא מדת אביו כנודע קבל הכל בשלוח ונחת רוח מרוב צדקתו והבטחתו בו יתברך.

קדושת לוי - וישב

להשכילך בינה. כי לא זו הדרך ישכון אור ה' להיות חפץ בחיי בשרים ובני ומזוני כי ע"ז ארז"ל בטל רצונך כו' דהיינו שיהי' רצונו בטל במציאות ולא יהיה לו שום רצון כלל בעניני עולם הזה כולם הנכללים בבני חיי ומזוני וכמארז"ל שע"כ אתה חי:

וביאור הענין הוא רק אמונה אמיתית ביוצר בראשית דהיינו שהבריאה יש מאין הנק' ראשית חכמה והיא חכמתו שאינה מושגת לשום נברא הבריאה הזאת היא בכל עת ורגע שמתהוים כל הברואים יש מאין מחכמתו ית' המחיה את הכל וכשיתבונן האדם בעומק הבנתו ויצייר בדעתו הווייתו מאין בכל רגע ורגע ממש האיך יעלה על דעתו כי רע לו או שום יסורים מבני חיי ומזוני או שארי יסורין בעולם הרי האין שהיא חכמתו

עבדו את ה' בשמחה

פרשת וישב

בגודל חשיבות השמחה בהשי"ת ובמצותיו

העצבות הוא המניעה הגדולה שבכל המניעות לעבודת ה'

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוני המצרי... ואף על פי כן בכל זאת עשה עצות בנפשו להרחיק מלבו כל העצבות, שזהו מניעה גדולה שבכל המניעות בהיות אדם סר וזעף, כידוע מדברי קדושים עליונים. והסיח דעתו מדאגתו וזערו וצרתו בהיותו מרוחק מבית אביו, והיה בשמחה תמיד כדי שיהיה יוכל לעבוד השי"ת בשמחה ומטוב לב מרוב כל, והיה אוכל ושותה ומסלסל בשערו כדאיתא במאמרם ז"ל, והכל כדי שיהיה שמח וטוב לבב מרוב כל.

ובזה המתיק הצער מהשכינה ומעצמו, כמאמר 'ממעטין בשמחה'. והמשיך כל הצרות על כל העובדי כוכבים ומזלות. וזה ויהי רצה לומר, צרה - בבית אדוניו המצרי רצה לומר, שהמשיך כל הדאגות ועצבות על בית אדוניו המצרי כנ"ל, ודו"ק.

מאור ושמש - וישב

התורה הזהירה

להיות תמיד בשמחה

או יאמר וידבר ד' אל משה במדבר סיני כו'. נראה דהתורה מלמדת לאדם שיתנהג עצמו כי להיות שהתורה ניתנה בסיני למען ילמד אדם להיות תמיד מוכנע גדול ונבזה בעיניו כדרך שעשה השם יתברך ברוך הוא שמאם בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם. וזהו במדבר סיני. רק לזה צריך האדם שלא יתעצב מחמת גודל הכנעה יפול בעצבות וזה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא יתברך לכן הזהירה תורה עליו שיראה להיות תמיד בשמחה כי אין השכינה שורה מתוך עצבות. וזהו באהל מועד פירוש שיכניס עצמו לאהל של מועד הוא לשון שמחה כי מועד היא לשון יום טוב באחד לחדש השני. פירוש ואם יאמר האדם ואיך אוכל לשמוח כיון שהרבתי לפשוע ולזה אמרה תורה אף על פי כן יראה לעשות תשובה

בשמחה ויתחזק עצמו לאמר הרי אני כאלו נולדתי היום הזה ולא אשוב עוד לכסלה וזה נקרא חידוש שנתחדש כבריה חדשה. וזהו באחד לחדש השני כי האדם הזה הוא נתחדש ב' פעמים האחד ביום שנולד והשני ביום שעושה התשובה ונתכפר לו. בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים גם כן על דרך הזה כי השם יתברך ברוך הוא הוציאנו ממצרים הם הקליפות גדולות מ"ט שיערי טומאה ותמיד כשאדם עושה תשובה על חטאיו הוא יוצא מהקליפה אל הקדושה ונקרא גם כן יציאת מצרים וזה נקרא בשנה השנית כי העולם נקרא שנה כנזכר בספר יצירה לומר שגם בשנה השנית פירוש בעולם עכשיו גם כן יש יציאת מצרים שנית והיינו בשעה שעושה אדם תשובה כנ"ל והבן:

נועם אלימלך - במדבר

שיכניס השמחה בהתורה

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך. הכלל הוא, כשמגיע לאדם איזה שמחה מהבורא ברוך הוא אזי יראה לדבר דבורים להביא השמחה באותיות בתורה ובתפלה ושירות ותשבחות בכדי לדבק השמחה למעלה בבורא ברוך הוא. וזהו הרמז כי תבנה בית חדש, כשמגיע לך שמחה חדשה. ועשית מעקה, לעלות השמחה על ידי אותיות כנ"ל. וזהו מעקה, כי המעקה יבנה למעלה למעלה. וזהו הרמז לגגך, כדי להביא השמחה באותיות. וידוע, כי כח המנענע בכל האותיות הוא השם הוי"ה ברוך הוא הרצון באותיות משם הוי"ה. וזהו גגך, גימטריא כ"ו:

קדושת לוי - תצא

**א איד זאל ארומגיין מיט שמחה
מזה שהוא יהודי, הריני מבטיח לו
כי ינצל מכל מיני נזקים אפילו
מדבר עבירה**

תורת אבות (עמ' קסט) מהרה"ק ר' מרדכי מלעכוויטש

שמעו וראו כי טוב ה'

מצות נר הנוכה חביבה

מצות נר הנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו רמב"ם הל' הנוכה פ"ד

להאיר במקומות הנמוכים

הרב שהקשה כמה קושיות בחנוכה, א', למה כל יו"ט במילוי הלבנה וזה בסוף חודש דוקא. ב', למה מצוותו דוקא למטה מיו"ד. ג', למה ברשות הרבים ד', למה עד שתכלה רגל מן השוק. ותירץ, דקודם נס חנוכה היתה ירידה גדולה כביכול להשכינה שנכנסו גוים להיכל וכו', וע"כ הוצרך לירד מלמעלה אור גדול כ"כ שיאיר אפילו במקומות הנמוכים, לכך הוא דוקא בסוף חודש ודוקא למטה מ"י, דלעולם לא ירדה שכינה למטה וכו', ודוקא ברשות הרבים במקום הקליפות ודוקא בלילה שהוא זמן התגברות וכו', והגיע האור אפילו לבחי רגלין וזה עד שתכלה רגל וכו'.

משל נפלא על עבודת האדם

כללו של דבר. זהו עיקר מצות נ"ח שיאירו ישראל על ידי עשיות שלהם מלמטה הנקרא נר שיש בזה אחיזה לגשמיית עד מקום החיות שאין שם שום גשם רק כולו רוחניות הנקרא אור כי זה הוא עיקר בריאת העולמות וכביכול השרה שכנינו בתחתונים שזהו עיקר התענוגים והשעשועים שלו מה שמאירים הצדיקים מזה העולם. כי באמת הלא יש להקב"ה כמה אלפי אלפים וריבוא רבבות מלאכים ואופנים ושרפים שמשבחים שמו הגדול תמיד והם אינם יודעים ג"כ מקום כבודו עד שאומרים ברוך כבוד יי" מוקמונו. עכ"ז עיקר חפצו ותשוקתו ושעשועיו הוא רק זה שמיידים שמו הגדול כביכול מזה העולם. משל למלך גדול שהיה לו כל תענוגי עוה"ז והיו לו כל מיני כלי זמר ומנגנים טובים למאד שלא נמצא כמוהם בכל העולם והיה לו ג"כ צפור קטנה שהיתה מדברת ואומרת צוקע"י. הניח המלך כל התענוגים וכל הכלי זמר עם הצפור רק עם הצפור. ושאלו אותו מה זה שאתה משתעשע רק עם הצפור מה זה נחשב אצלך לערך הקאפעליע וכל"ו. והשיב להם על הכלי זמר אין חדוש כי הם בני דעה ולמדו א"ע עד שהשיגו זאת החכמה. אבל על הצפור הזה חידוש גדול וכו'. כן הוא הנמשל. כי המלאכים הם קרובים אליו ורואים כל הבהירות של מעלה. אבל עיקר השעשועים של הקב"ה מאתנו אשר מעולם השפל יוכל להשיג חיות הקודש וע"י עשיית המצות בגשמיית נוכל להמשיך האור העליון מנחל קדומים ויומשך הנח"ל עד בחי הנקרא רג"ל ומתייחדים כל העולמות ע"י נ"ח כידוע. נ"ר עולה מספר השמות. ולזאת מברכין ל"הדליק נ"ר ח"נוכה זהו נח"ל המושך.

בית אהרן

להחשיב כל פעולה שעושה בעבודת ה'

חשבתי דרכי ואשיבה רגלי וגו' חשבתי ל' חשיבות. רגלי ל' רגילות שצריך כ"א אף שהוא במדרגה פחותה מאוד. להחשיב בעיני כל דרך וכל פעולה שהוא עושה בעבודת השי"ת. ולהאמין ולידע שכל פעולה באיזו מדרגה שהיא פועלת למעלה למעלה. ובהו יוכל לעזוב הרגילות שלו ולתקן הכל. כי כ"ז שאינו חשוב בעיני עצמו לא יוכל לעזוב את הרגילות שלו ולשוב לדרך הטוב. וזהו חשבתי דרכי שהחשבתי את דרכי ואשיבה רגלי. שבוה חשבתי כל הרגילות שלי אל עדותיך. התפלה הראשונה שצריך האדם לבקש מאת השי"ת. שישכח ממנו כל השטותין שהורגל בהם מנעוריו ח"ו. שלא יבלבלוהו ולא יפול בעצבות ח"ו. מחשב"ה אותיות בשמח"ה. שבוה יוכל לשמור את המחשבה שלא תשוטט בהבלי העולם.

בית אהרן

אפילו אדם השפל והגרוע מאיר בכל העולמות במצותיו

שמעתי מפה קדוש זקני ז"ל שהי' אצל רבי מלובלין ז"ל שהובא לפניו פיתקא ממוסור שהי' מצער רבים, כשהביט בפיתקא אמר זה מאיר בשמים בכל העולמות עליונים, והי' תמיהה רבה, אחר כך שאלו בנו ר' יוסף ז"ל, אמר באותו העת שהגיש לפניו הפיתקא הדליק הנ"ל נר חנוכה. כשמעי נמוס לבי שפחות כערכו מאיר כל כך בעשיית מצוה.

שפתי צדיק

ל"ו נרות כנגד ל"ו מסכתות

ל"ו נרות של הנוכה הם כנגד ל"ו מסכתות שבש"ס כי התורה אור ואור הראשון שימש ל"ו שעות קודם שננגו, והיוונים שגורו שתבעל תחלה לטפסר כוונתם היה לעקור את התורה ולהשוך האור שזה [כמו] חטא אדה"ר שבא נחש על חוה והחשמונאים הבינו בדבר ולא רצו ואח"כ היה הנס באור שנותר השמן וכו'.

ל"ו נרות כנגד אור הגנוז הנגז בתורה

ומתוק האור לעיני אחרי רואי בדברי הרב הקדוש הנ"ל כתב [שם] תקנו ל"ו נרות (כנגד השעות ששימש האור הראשון כנ"ל) כנגד לשון אור ומאורות ונר נזכר בתורה ל"ו פעמים עיי"ש, הוא מה שכתבתי שהאור הגנוז נגז בתורה (והוא ששימש ל"ו שעות נגד מנין ה' פעמים או"ר שזוכר בתורה ביום א' בגימ' אלף ל"ה ובהחזרת אלף לאל"ף (סוד הכתוב איכה ירדוף אחד אלף הנה הם אל"ה בגימ' ל"ו, והנה נגז בתורה), כשרצו היוונים לבטל התורה אשר בה אור הגנוז הלוח, הנה השי"ת התנוסס להאיר להם בנר מצוה ותורה אור הוא אור התורה מן הארת אור הגנוז, ועל כן נזכר בתורה ל"ו פעמים אור ונר ומאורות כנ"ל, ועל כן תקנו ל"ו נרות, אשרי העם שככה ל"ו.

בני יששכר מאמרי חודש כסלו

חנוכה הוא זמן להתקרב אל ה' ע"י התורה

כי כל המצוות שנצטוונו בבוא עת זמן של כל מצוה ומצוה נתעורר הדבר שהיה בעת זמן המצוה כמאז... ובחנוכה הוא עת לקרב האדם אל השם על ידי התורה כמו מאז מקדם בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול שהיוונים טמאו כל השמנים הם כל החכמות ולא נשאר כי אם פך אחד של שמן היא התורה.

בחנוכה הקב"ה כביכול יורד למטה לקרב כל אחד לעבודתו

ולכן נר חנוכה הוא למעלה מג' שלא תהא כארעא סמיכתא ולמטה מעשרה כי מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה רק שהשם חושב מחשבות לבלתי ידה ממנו נדה היה על ידי נס שהשם כביכול מוריד למטה מעשרה ומתקרב אל האדם להשיבו ולהחזירו אליו היינו שהשמן מרמז על חכמה כנ"ל והי' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ומלמד את האדם שכל איך לעבוד את השם יתברך בשכל ותשובה וכל זה הוא על ידי מצות הדלקת נרות חנוכה וכאז כן עתה בכל דור בבוא עת זמן מצוה זו ולכן אמרו חז"ל פתילות ושמינים שאין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה... אך בחנוכה כביכול השם מוריד את עצמו למטה מעשרה אל אדם לקרבו וזהו פתילות וכו' שאין מדליקין בשבת וכו' כי כמו בנר נותנין לתוכו פתילה וממלאין אותה בשמן ומדליקו כמו כן האדם הוא פתילה ושמן הוא החכמה שהשם ממלא בו ומדליקו להיות מאיר במעשיו ובעבודתו את השם והנה הפתילות הם בני אדם שאין נדלקין בשבת שהאור אין נאחו בו מחמת שהפתילות לא טובים והאור מסוכסכת בהם ואי אפשר לעלות כנ"ל ושיאחו בהם האור מדליקין בפתילות אשר לא טובים כנ"ל בחנוכה כי השם כביכול בעצמו מוריד את עצמו אל האדם ומאחיז בו את האור להדליקו ולשוב ולהזור אל השם ולעובדו בהתלהבות ובשכל גדול כנ"ל וזה נעשה בכל שנה בבוא הזמן של מצות נר חנוכה.

ע"י הבטה בנרות חנוכה מקדשין העינים

וע"י הלל והודאה בחנוכה מזככים אמרי פיו

הרואה נר חנוכה... על ידי הבטה בנר חנוכה לקדש העינים שמעתה יהיו העינים קדושים, כן לזכך הפה שידבר כל מוצא פיו בכוונה לשם שמים, לכן קבעו יום טוב בהלל והודאה שיח' מזוכך אמרי פיו, עץ חיים נקרא תורה הקדושה, ובמצוה זו אמרו על ידי נר מצוה זוכים לאור תורה, נמצא שגור זה שורש שנצמח על ידי זה אור תורה, יגיעת תורה"ק מאיר לזכך הדיבורים, אזי תתקבל כל תורה ומצות מחדש.

להתלהב בשעת הדלקת הנרות

לכן יתלהב כשמדליק נר חנוכה שהוא הממשיך אלהות על כל העולמות ואלהי אלהים שמח בו ועושה נחת רוח ליוצרו ומביא שפע לכל ההיכלות והעולמות ואומרין אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו. וכל העולמות מכריזין זכאה פלניא דעבד רעותא דמאריה.

קדושת לוי קדושה חמישית

עיקר הודאה הוא על ברית ותורה

מהו להזכיר חנוכה בבהמ"ז, עיין בפרק כמה מדליקין, ובפורים פשיטא ליה להזכיר כי עיקרו לשמחה ולמשתה אך חנוכה להודות להשם מה ענינו לבהמ"ז על אכילה ושתייה ומסיק להזכיר בהודאה כי שם מודים על ברית ותורה, כי לולי ברית ותורה מה לנו להודות על אכילה ושתייה אם לא להזיק כוחו לעבודת ד' ושייך לחנוכה שמסרו נפשם משום עבודת השם יתברך.

ועפ"ז מיושב הישב מה שמקשים מדוע לא מזכירים חנוכה בברכת מעין שלש, די"ל כיון דלא מוזכר ברית ותורה כמעין ג'. המו"ל

חנוכה הכנה לשובבים - והוא זמן תיקון עינים

ואמרו ג"כ מניחו על פתח ביתו מבחוץ, כי עיקר הארת חנוכה לכל מי שיש בכוחו להמשיך הקדושה מבחוץ רצ"ל לאותן העומדים עדיין מבחוץ ואינם משיגים הקדושה ולהאיר לכל העולמות שיכירו וידעו כי ה' לבדו הוא המושל בכל אפסי ארץ... וז"ש במגן אברהם (ריש סימן תר"ע) נוהגין הנערים לסבב בחנוכה ומנהגן של ישראל תורה הוא. ורמז כי צריך להשפיע בחנוכה למי שהוא במדרגת נער. ועל ידי הצדקה שנותנים לנערים מתעורר למעלה צדקה וחסד להשפיע לאדם הגם שהוא בכחיות נער. וגם בלאו הכי ההכנה בחנוכה על הימים הבאים אחריהם טבת ושבת שהם ימי שובבי"ם. כי תמיד צריך האדם להכין קדושה מימים טובים על ימים הנמוכים וכמ"ש בפסוק ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה. וכמו שקבלנו מורינו אלימלך זצ"ל בספרו הקדוש אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים, שמימי מוחין גדולות צריך להיות הכנה על יומין דמוחין דקטנות. והחדשים הנ"ל הם סוד עיינין דרחל כנודע, לכן נעשה ההכנה על פי הסתכלות בנר חנוכה לראותם בלבד לתקן כל אחד מה שפגם מעודו בראיית עין.

עבודת ישראל

אוצרות המלך פתוחים כל ימי החנוכה

ולפי מה שכתבתי כך הוא הפירוש, דלפי מה שנתבאר דעל ידי דבורינו ועשיותינו אנו ממשיכין החסדים והאורות למטה על כנסת ישראל. והנה כך הוא הסדר, שביום טוב מעצמו על ידי קדושת היום טוב נפתחו שערי האורות והחסדים למעלה, רק שכל אחד על ידי עשיותינו המצוות הנאמרים ביום טוב הוא ממשיך החסדים והאורות למטה. והרי זה דומה למלך שפתח שערי אוצרות ביום אחד בשנה ובאותו היום כל הרוצה ליקח מאוצרות המלך את שנפשו חפץ יקח ואוי לכסיל אשר בזה היום ששערי אוצרות המלך נפתחים ולא פנה אליהם, רק ישן כל היום לכן בשבת ויום טוב ראוי כל האדם רק לשמוח בעבודתו ולא בהבלי עולם, רק בעבודת השם יתברך ברוך הוא ישמח כל היום.

קדושת לוי

התמדת התורה בחנוכה

תוכחת מוסר לחנוכה, יחשוב שעיקרו נתקן להלל ולהודות לה' יתברך על כי היונים חשבו לבטל תורה ומצוות. אם כן הימים הקדושים האלה ראויים ביותר להתמדת תורה מבשאר ימים כי תלמוד תורה כנגד כולם, ובעונותינו הרבים רב העולם נוהגים בהם בטול תורה והולכים אחר ההבל. ומה שרבותינו הקדמונים פסקו בהם ישיבה בימים ההם, עשו בשביל הנערים שיחזרו, ויחזרו על תלמודם מה שלמדו שיהיה שגור בפיהם, על כן השומע ישמע ויתעורר בימים ההם ביתר שאת בתורה ובמצוות, עכ"ל.

של"ה הקדוש

נוסח הברכה 'להדליק' נר חנוכה דהכונה 'להתלהב'

ברוך אתה ה' כו' להדליק נר חנוכה. הנה ידוע, שעיקר עבודת האדם בתפלה ובתורה ובמצוות להתלהב נפשו ולכו לה' באהבה ותשוקה נפלאה על ידי התבוננות בגדלות ה' בהעמקת הדעת או תתלהב נפשו לה' בעריבות מתיקות ידידות כו'. וכמו שידוע בעיני שמחה של מצוה שהעיקר לעשות כל מצוה ומצוה באהבה ותשוקה גדולה ובהתלהבות עצומה. וזהו פירוש הברכה ברוך אתה ה' וכו' להדליק וכו', שאנו מברכים ומשבחים לה' אשר בחר בנו לעם סגולתו לעשות מצותיו בהדלקה ובהתלהבות עצומה כשלהבת העולה מאליה. אמנם לפעמים כאשר נתמטמם לבו ושכלו של אדם אשר אי אפשר לו לעשות המצוה בהתלהבות ותשוקה בשביל זה לא ימנע חס ושלום מלעשות המצוה אלא יעשה המצוה בהנחה גם בלי התלהבות. וכו'. ובה מובן הפלוגתא שבין שני מאן דאמרי חד אמר הדלקה עושה מצוה וחד אמר הנחה עושה מצוה... כי מאן דאמר הדלקה עושה מצוה, פירוש שלכתחלה צריך האדם לעשות המצוה בהדלקה ובהתלהבות בתשוקה נפלאה. ומר אמר הנחה עושה מצוה, פירוש לפעמים כאשר נופל ממדרגתו ואין לו מוחין גדולות לא ימנע מלעשות המצוה חס ושלום אלא יעשה בהנחה פירוש גם בלי התלהבות. וזה כונת חכמינו ז"ל מאן דאמר הדלקה עושה מצוה סבר כבתה זקוק לה, פירוש כי שהעיקר לעשות כל מצוה ומצוה באהבה ותשוקה גדולה ובהתלהבות עצומה. וזהו פירוש הברכה ברוך אתה ה' להדליק וכו'.

קדושת לוי

המלאכים עומדים סביבות המברך ועונים אמן

וידוע כי כתבתי לעיל פרק י"ד שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה ולכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים הן נקראים מחנה של מצוה זו. וזהו פשוט שבכל מצוה שמברכין עליה מתכנשין אליה אותן המלאכים ועומדין סביבות המברך ושומעין אותה ועונים אמן, ורמז לדבר מלאך הוא גימטריא אמן, ולכן כשישראל עונין בברכה או בקדוש ואומרים אמן יכונו לאותן המלאכים שיענו אמן כי אמן גימטריא מלאך. והנה בברכה ראשונה של נר חנוכה יש י"ג תיבות וצריך לכיון שהן מעוררי י"ג מדות רחמים, וכן יש י"ג תיבות בברכה שניה שהן מעוררי י"ג מדות רחמים ושתייהן יחד הן כ"ו תיבות כנגד ש"ה. ויכוין היטיב בברכות של הדלקת הנרות לאומרם מתוך שמחה באשר המצוה היא הביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשני ולכבוד המלאכים קדישין הבאים להבית בשביל מצוה זו ידליק הנרות כשהוא לבוש כבגד עליון כמו שהולך לבית הכנסת, וצריך להדליק תיכף בכניסת הלילה כי מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. והנה מספר הנרות של חנוכה הן ל"ו ושמונה שמישים ומנהגן של ישראל תורה הוא שהמנהג ליתן את השמש המדליק למעלה מהנרות של חנוכה ורמז לדבר "שרפים עומדים ממעל ל"ו".

קב הישר

באיתערותא דלתתא אתער דלעילא

בחנוכה אנו מדליקין ל"ו נרות. ובעובדא דלתתא איתער לעילא (וזה"ק ח"א ע"ב), כנגדו נדלק למעלה ל"ו נרות, ול"ו דלמעלה עם ל"ו דלמטה הוא ע"ב, כנגד שם ע"ב ברוך הוא. ועם השמש שבכל לילה נרות חנוכה הם מ"ד, ונגדם למעלה מ"ד, הרי למעלה ולמטה פ"ח. הרמז בזה 'הפ"ח נשבר ואנחנו נמלטנו, על ידי הפח שנשבר, מלכות אנטיוכוס, אנו גורמים להדליק למטה ולמעלה פ"ח נרות. ולכן כתב האר"י ז"ל שראשי תיבות נ'פשינו ח'כתה ל'ה' הוא [בגימטריא] פ"ח, וכן להדליק נר חנוכה ראשי תיבות [בגימטריא] פ"ח, עיין שם, משום הכי ראשי תיבות דברכות נר חנוכה [בגימטריא] פ"ח, רמז לפ"ח נרות כנ"ל.

קדושת לוי

ולפי"ז אתי שפיר מה שאומרים בנוסח הנרות הללו אנו מדליקין בלשון רבים אף ביום הראשון, אע"פ שלא הדליק אלא נר אחד, דהיינו לרבות נר של מעלה.

המו"ל

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

טוב להודות לה'

הארת הימים ע"י הלל והודאה

בספר קדושת לוי פי' בזמן הזה ממש עתה שיש בכל שנה הארה מהנסים שהי' אז ע"ש. ואא"ז מו"ר זצלה"ה אמר קבעום ימים טובים בהלל והודאה. שתקנו שע"י הלל והודאה יעורר האדם הארת הימים שיהיו נפתחים ומאירים לו. וכן פירש זכר עשה נפלאותיו להיות נזכר הארת הנסים והנפלאות בכל שנה בימים ההם עכ"ד ז"ל.

שפת אמת

בחנוכה המשיכו אור הגנוז של עתיד לבא שיהיה אז רק הודאה להשי"ת ולכן תקנום להודות ולהלל

וקבעום בהלל והודאה נקדים דברי הרמב"ן ז"ל סוף פ' בא. וז"ל וכוונת כל המצוות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו והוא כוונת היצירה שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה... אבל לעתיד הנה רוח הטומאה יעביר מן הארץ וכבר יתוקן הכל על מקומו כבתחלה ולא ישאר לצדיקים עבודה אחרת זולת להודות ולהלל לשמו הגדול אשר ינטלם וינשאם כל ימי העולם והוא באמת תכלית המכוון בבריאה מאז בתחלה... והוא האור בשבת וחנוכה, וזה שאמרו קבעום בהלל והודאה שהמשיכו בנר חנוכה האור הגנוז מו"י ימי בראשית מה שיהי' בו לעתיד רק להודות ולהלל כנ"ל.

תפארת שלמה

טוב להודות ליהו

חנוכה

בגודל מעלת ההודאה להשי"ת

קבעום להודות ולהלל

על שהתרשלו בעבודה ועל כן היתה הגזירה לבטל מהם העבודה כדתניא בברייתא שגזר עליהן אותו הרשע לבטל התמיד ועוד אמר להם מצוה אחת יש בידם אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה להעלות נר תמיד כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין כו' עמדו וטימאו כל השמנים וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה' ע"כ נעשה הנס גם כן בנרות תחת אשר הערו נפשם למות על קיום העבודה ולפיכך לא קבעום אלא להלל ולהודות שהיא העבודה שבלב:

בי"ח חנוכה סי' עתי"ר

וכדאיתא בגמ' (מגילה יח.) מה ראו לומר ברכת כהנים אחר... מסתברא עבודה והודאה חדא מילתא, ופרש"י אף הודאה עבודה של מקום הוא.

בהודאה על נס מודים גם על נס טבעי

על קושית הב"י למה מדליקים ח' ימים הרי הנס היה רק ז' ימים, ידוע התשובה מספה"ק שכיון שמודה על הנס יודע להודות גם על הטבע שהוא ג"כ נס, וכמו שכ' הרמב"ן ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים כי הכל נסים ואין טבע בעולם כלל. וידוע דברי חת"ס על הפסוק נתת ליראיך נס להתנוסס, שע"י הנס יודע שהכל הוא נסים. ועפ"י יש לפרש בני בינה ימי שמונה קבעו, כלומר שהמבינים קבעו את מספר הימים "שמונה", דהיינו להודות גם על יום הנוסף שהוא על הטבע.

ועד"ז יש לבאר הא דאיתא בגמ' לשנה האחרת קבעום בהלל והודאה, דהלל הוא על נס שלמעלה מדרך הטבע כדאיתא בספה"ק, והודאה שייך גם על נסים שבדרך הטבע, ולכן תחילה הלל ואח"כ הודאה כי ע"י שמהללים על הנסים שלמעלה מדרך הטבע מגיע האדם להודות גם הדברים שבדרך הטבע.

המו"ל

מצות נר חנוכה כדי להודות להשי"ת

מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו.

רמב"ם הל' חנוכה פ"ד

הארת הימים ע"י הלל והודאה

בספר קדושת לוי פי' בזמן הזה ממש עתה שיש בכל שנה הארה מהנסים שהי' אז ע"ש. ואא"ז מו"ר זצלה"ה אמר קבעום ימים טובים בהלל והודאה. שתקנו שע"י הלל והודאה יעורר האדם הארת הימים שיהיו נפתחים ומאירים לו. וכן פירש זכר עשה לנפלאותיו להיות נזכר הארת הנסים והנפלאות בכל שנה בימים ההם עכ"ד ז"ל.

שפת אמת

בחנוכה מתגלה אור הגנוז שאז יהיה רק הודאה לה'

וקבעום בהלל והודאה נקדים דברי הרמב"ן ז"ל סוף פ' בא. וז"ל וכוונת כל המצות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו והוא כוונת היצירה שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה... אבל לעתיד הנה רוח הטומאה יעביר מן הארץ וכבר יתוקן הכל על מקומו כבתחלה ולא ישאר לצדיקים עבודה אחרת זולת להודות ולהלל לשמו הגדול אשר ינטלם וינשאם כל ימי העולם והוא באמת תכלית המכוון בבריאה מאז בתחלה... והוא האור בשבת וחנוכה, וזה שאמרו קבעום בהלל והודאה שהמשיכו בנר חנוכה האור הגנוז מז' ימי בראשית מה שיהי' כן לעתיד רק להודות ולהלל כנ"ל.

תפארת שלמה

מאי שנא חנוכה מפורים

ואיכא למידק היא גופה קשה למה לא קבעום למשתה ולשמחה כמו בפורים... ולפיכך קבעום למשתה ויום טוב לזכור עיקר הנס אבל בחנוכה עיקר הגזירה היתה

עברו את ה' בשמחה

חנוכה

בגודל חשיבות השמחה בהשי"ת ובמצותיו

חנוכה ימי שמחה והלל

בזה היום ששערי אוצרות המלך נפתחים ולא פנה אליהם, רק ישן כל היום לכן בשבת ויום טוב ראוי כל האדם רק לשמוח בעבודתו ולא בהבלי עולם, רק בעבודת השם יתברך ברוך הוא ישמח כל היום:

רבנוספר קדושת לוי - קדושה שניה - חנוכה

שמחת הנשמה בהודאה

בדקדוק גדול אמרינן בנוסח ההודאה כשעמדה מלכות יון על עמך ישראל דייקא, שכוונתם היה רק לאבד הנשמות, והנה היה זה בהיפך מן גזירת המן, כי המן עמד רק לאבד הגופות על כן בעת הישועה תקנו שם שמחת הגוף לאכול ולשתות, ובנס הזה דחנוכה תקנו רק שמחת הנשמה להודות ולהלל, וזהו דאמרינן בנוסח ואחר כך באו בניך וכו' וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל דייקא מטעם הנ"ל:

רבנו ספר בני יששכר - מאמרי חדשי כסלו טבת - מאמר ד

כל יום ויום יש יותר תענוג ושמחה מקיום עוד מצוה

וטעמא דבית הלל כפי הבחינה שהיה להם לישראל שבאותו הדור תענוג ושמחה מקיום מצות המנורה בעצמו כפי הבחינה ונפש רעבה מלא טוב, היה בכל יום ויום יותר תענוג ושמחה מקיום עוד מצוה. וביום השלישי היתה יותר תענוג ושמחה מקיום עוד מצוה שבכל מצוה ניתוסף קדושה באדם שבכל יום ויום מקיום מצות העלאת הנרות נתוסף קדושה יותר ובכל יום נעשה קדושה יותר וקדושה מעוררת שמחה וכיון שבכל יום נתוסף קדושה ושמחה סבירא להו בית הלל יום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך. וזה מעלין בקודש כו'. וזה דאיתא בגמרא טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג, וטעמא דבית הלל משום מעלין בקודש כו':

קדושת לוי - קדושה רביעית - חנוכה

ימי שמחה והלל

ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו "ימי שמחה והלל" ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס וימים אלו הן הנקראין חנוכה והן אסורין בהספד ותענית כימי הפורים והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה:

רבנו רמב"ם יד החזקה הלכות חנוכה פרק ג

ע"י מצות חנוכה מביא שמחה ושפע בכל העולמות

ותליא בכוונתינו, אם מכוין הרבה בה וישמח במצות הנאמרים ביום טוב זה מאוד הוא ממשיך שפע רב לכל העולמות ולכל היכלות ולכל הנשמות ולכל המלאכים ויש לו לשמוח הרבה כיון שבא נשמתו למעלה מכבדין את הנשמה הזאת אשר במעשיה ובכוונתיה הביאה שפע רב מהבורא ברוך הוא לכל העולמות ולכל הנשמות ולכל ההיכלות ולכל המלאכים. ומכבדין אותה ואומרין לפניא אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו, הנשמה המכוונת זאת ושמחה במצות השם יתברך הרבה מביאה שפע ששון ושמחה לכל העולמות ולכל היכלות ולכל הנשמות ולכל המלאכים. ואם חס ושלום ר"ל בהיפך, השפע נתמעט מעט מעט, רק שהאורות והחסדים למעלה נפתחין על ידי האורות יום טוב מעצמו ומיום מתן תורה בעצמו ואנחנו ממשיכים אותו השפע של פסח, דהיינו חסד או השפע ממתן תורה ת"ת למטה על ידי עשיותינו המצות. והרי זה דומה למלך שפתח שערי אוצרות ביום אחד בשנה ובאותו היום כל הרוצה ליקח מאוצרות המלך את שנפשו חפץ יקח ואוי לכסיל אשר